

Barbora Bicková se ve své absolventské práci zabývá tématem stavebních dějin měšťanského domu v Třeboni. Za svůj hlavní cíl stanovuje „zpracování dějin této stavby“, přičemž se hodlá zaměřit „na jednotlivé majitele, ale především na stavební vývoj Vratislavského domu“ (7). Jako motivaci výběru tématu Bicková uvádí svůj osobní vztah k objektu, mohla však uvést i zdůvodnění jeho uměleckohistorické relevance.

Struktura práce je logická. Autorka nejprve sleduje vývoj města Třeboně se zřetelem k náměstí, na němž se zkoumaný objekt nachází. Přibližuje typologii renesančního obydlí a zastavuje se u vybraných analogických staveb ve městě. Jádrem práce je stať věnovaná Vratislavskému domu. V závěru Barbora Bicková shrnuje získané poznatky a naznačuje možnosti dalšího výzkumu. Práci doplňují obligátní soupisy pramenů a literatury, jakož i obrazová příloha s cennými reprodukcemi historických plánů a fotografií. Jednotlivá vyobrazení jsou prostřednictvím odkazů provázána s textem, v něm navíc autorka reprodukuje nejvýznamnější detaily plánů a přispívá tak ke zvýšení čtenářské přístupnosti.

Zdroji práce je literatura k dějinám města, zvláště tituly Františka Matouše a Jiřiny Psíkové, a materiály o samotném objektu, zejména SHP. Jejich výpověď Bicková vhodně doplňuje archivními prameny a stavebním spisem domu. Právě zvládnutí práce s archiváliemi a leckdy suchopárnými údaji ze stavebního spisu patří k hlavním kladům práce.

Výklad o dějinách Třeboně by bylo možné redukovat. Autorka v závislosti na literatuře opakuje sled majitelů města a panství, aniž by dané informace utřídila a akcentovala to, co sama pokládá za podstatné: urbanistický vývoj města. Věnovat se mohla i „čtení“ městského organismu: proč má město svůj půdorys, kde jeho těžiště (vznik kláštera pouze zmiňuje a o hradu/tvrzi/zámku mluví nesoustavně) a jak se k nim vztahuje měšťanská architektura? Z jakých důvodů nebyly zbořeny brány (a o čem to svědčí)? Kapitola o vývoji Třeboně nutně musela být kompilační, což však nemuselo být na úkor vlastních úvah autorky. Typickou ukázkou je mechanické přebírání archeologického hodnocení hmotných nálezů ze záchranných výzkumů (20): zatímco pro archeology je „nejhodnotnějším objevem“ torzo kožené boty či brumle, mohla by Bicková z jejich výzkumu převzít a podrobněji hodnotit (nejen opakovat) informace o urbanistickém vývoji města. Výklad o typologii renesančních obydlí, postavený na Bůžkových výzkumech měšťanské hmotné kultury, by bylo vhodné doplnit o základní práci k tématu.¹

Při popisu vybraných staveb na treboňském náměstí není jasný klíč, podle něž Bicková postupovala (uvádí je jako stavby, „které v prostoru vynikají“, 22). K čemu její analogie slouží? Relevantní informace autorka v textu pouze zmiňuje, aniž by je dále rozvedla – ovlivnila majitele Vratislavského domu Břeského jeho dočasná držba domu U Bílého koníčka (23) v pojetí přestavby zkoumaného objektu (a případně v čem)?

Za nejzdařilejší část práce pokládám výklad o majitelích Vratislavského domu, podaný na základě pozemkových knih a dalších archivních pramenů (zajímalo by mě snad jen, na základě čeho byl dům r. 1960 znárodněn?). Cenné je zamyšlení nad možnou držbou objektu Vratislavy z Mitrovic (44). Pozornost věnuje majitelům až do současnosti.² Vyzdvihnout je třeba i práci s vedutou z ostrostřeleckého terče, kterou Bicková přesvědčivě a zároveň s potřebnou obezřetností rozebírá jako doklad podoby domu před jeho historizující úpravou. Rozpaky naopak vzbuzuje práce autorky s historickými mapami – uvádí, že pouze vyznačují parcelu studovaného objektu (28). Právě historické mapy jsou přitom zásadní pro pochopení urbanistických vazeb stavby, jimž se Bicková věnuje jen konstatováním jeho pozice na rohu Březanovy a náměstí (25).

Těžištěm výkladu o Vratislavském domu je popis souboru plánů z 19. a 20. století, které zachycují plánované i provedené úpravy. Někde by výklad o plánech mohl být důslednější – uvítal bych vysvětlení, proč Břeský hodlal r. 1866 nechat prorazit v patře vstup do sousedního domu v Březanově ulici, případně charakteristiku krovů či zmínku o záchodech na dvorku (1867). Za klíčovou pokládám otázku důvodu přestavby a zásadní změny její koncepce – rozdíly v pojetí Hinkla (dílní úpravy interiéru a nástavba druhého patra 1866) a Trostmanna (změna vertikální komunikace a úprava exteriéru 1867) by si zasloužily podrobnější rozbor. Popis současného stavu objektu je pak silně závislý na SHP – je otázkou, nakolik je přebírání z SHP žádoucí a nakolik je na úkor interpretace. Po mém soudu by navíc popis mohl být logičtěji řazen od exteriéru přes suterén a přízemí do patra a mezonetu.

¹ Josef Petrán (ed.), *Dějiny hmotné kultury II/2*, Praha 1997, s. 523 an.

² Jako majitel objektu je v katastru veden Odeon, a. s., v čele s Ivo Pastrňákem. Jednatelem společnosti DDS Tour, která provozuje penzion Vratislavský dům, je Mgr. Ondřej Pastrňák – není tak jasné, odkud Bicková přebírá údaj o majiteli „Mgr. Josefu Pastrňákovi“ (27), který v orgánech dotýčných společností nefiguruje (podle přístupných informací katastru nemovitosti cuzk.cz, rejstříku obchodních společností ares.mfcr.cz a obchodního rejstříku or.justice.cz).

Domnívám, že ve středu pozornosti bakalářské práce z dějin umění by neměl být výklad o majitelích stavby a popis jejích úprav. Obojí je nutným prvním krokem, na který mohla autorka navázat stylovým rozbohem a pokusem o interpretaci. Nabízejících se otázek je přehršel: nakolik se na podobě domu podepsala jeho exponovaná pozice na rohu náměstí a Březanovy ulice? Lze v rožmberském, švamberském či schwarzenberském prostředí vypořádat vztah k jednotnému pojetí městského prostoru, odrážejícímu vrchnostenskou reprezentaci (třeba jako v pernštejnském Novém Městě nad Metují, kde náměstí s jednotně pojedenou severní frontou slouží jako zámecké entré)? Nebo je naopak podoba domu jen a pouze výsledkem zásahů majitelů? K zamyšlení o pojetí veřejného prostoru (popř. polarity veřejného a soukromého) v 19. století vybízí řeč Bickovou pečlivě prostudovaných pramenů o zazdívání loubí.

Za klíčovou pokládám otázku, na jaké stavitele se majitelé objektu obraceli a proč? Bicková správně na základě extenzivního výzkumu stavebních spisů z 19. století naznačuje, že se jednotliví stavitelé v Třeboni věnovali řadě staveb. Má jistě pravdu, když zdůrazňuje, že zjištěné skutečnosti by byly „vhodným východiskem pro další bádání“ (46). Nesouhlasím však s tím, že by takové bádání bylo „nad rámec možností této bakalářské práce“ (46). Žádoucí interpretaci stavby by mohla po mém soudu provést poté, co by ji zasadila do souvislostí díla autora její současné podoby Franze Trostmanna. U znalkyně dějin i památek Třeboně mě překvapilo, že si nevěšila podoby způsobu krenelování průčelního štítu Vratislavského domu a dalších objektů ve městě a okolí (předně pivovaru, o jehož úpravě v 19. století nadto píše, s. 16) – jde o typický detail Trostmannova rukopisu. Je škoda, že Bicková nenahlédla do základní práce o historizující architektuře v jižních Čechách – zjistila by, že Jindřich Vybíral věnoval Trostmannovi jako tvůrci „schwarzenberského slohu“ značnou pozornost.³ Publikované údaje by byly pro rozbor stavby a její slohové vyhodnocení naprosto dostačující a po mém soudu by zásadně zvýšily úroveň bakalářské práce. Podobně je škoda, že citovanou diplomovou práci Terezy Nejedlé využila jen jako zdroj faktografického poučení a neinspirovala se i ve výchozích otázkách. Po jejím vzoru mohla Bicková sledovat problémy památkové péče na konkrétním objektu. Nakolik zdařilá je současná adaptace? V čem spočívají jeho problémy? Nakolik je vhodná současná barevnost (a na základě čeho byla zvolena)? Je jasné, že na některé z naznačených i dalších možných otázek by Bicková nejspíš nenalezla odpovědi, třeba z důvodu nedostatku pramenů. Ukázaly by však hlubší promyšlení tématu. Náznaky v závěru (konstatování o tom, že stavba byla upravena v „historizujícím stylu“, zmínka o skupování staveb na náměstí významnými měšťany, správné konstatování kvality schodiště i dalších prvků objektu) by si rozhodně zasloužily rozpracovat. Dobrý dojem ze svěžího jazyka práce bohužel snižují pravopisné prohřešky včetně dvou hrubých chyb („Matoušovi knihy“, 9, „místnosti sloužili“, 20) a chybné interpunkce (13, 32, 33, 34, 39, 45). Ojedinelé jsou překlepy (snad jen 23) a terminologické nepřesnosti („čučkami“ – čučky, 23, „pyramidy“ – obelisky, 23, „sloup“ – pilíř, 22, „dýmník“ – dymník, 24, „průřez“, popř. „průřez délkou“ místo obvyklého řez/podélný řez, 30). Jde však spíše o zanedbatelné drobnosti.

Celkově lze absolventskou práci Barbory Bickové hodnotit kladně. Doporučuji ji proto k obhajobě s navrženým hodnocením **velmi dobře**.

České Budějovice, 1. června 2016

PhDr. Jan Ivanega

³ Jindřich Vybíral, *Století dědiců a zakladatelů. Architektura jižních Čech v období historismu*, Praha 1999, s. 102–106.